

Виховна спрямованість і новизна лекції

О.А.ЦИМБАЛЮК, канд. екон. наук

Харківська національна академія міського господарства

Передати студентам нові знання в галузі науки і техніки, літератури і мистецтва, політики і економіки – важливіше завдання лекції.

Отримані аудиторією нові знання служать основою для переосмислення, уточнення, поглиблення раніше засвоєних знань, формують нові погляди і переконання, становлять невід’ємні досягнення особистості і являються одним із регулятором свідомості поведінки, внутрішнім джерелом трудової і суспільної активності.

Озвучення нових знань не самоціль, а одна із умов реалізації загальноосвітніх, виховних і організаторських функцій лекції.

Інформаційна насиченість, свіжість думки і слова, ясність мови лектора являються важливішою передумовою якості лекції.

Як самі досвідчені лектори добиваються цього в своїх лекціях? Як саме діє на свідомість, переконання і поступки студентів новизна і зміст наших лекцій? Всі ці і подібні питання цікавлять кожного лектора, оскільки розкривають механізм психолого-педагогічного впливу новизни інформації на студентів. Необхідно враховувати важливість нової інформації, її значення, повноту її достовірності для спеціалізації фахівців. Таким чином, у лекції можна виділити такі проблеми, які для даної аудиторії являються відносно новими.

Такий диференційний підхід до новизни змісту лекції має наступну послідовність:

- поглиблює знання студентів з вивчення питань нормативної лекції;
- посилює глибину цих знань;
- уточнює принципи поняття, категорії дисципліни.

Залежно від рівня підготовки студентів в кожній лекції можна виділити проблему і звернути увагу на ту чи іншу сторону новизни змісту. Систематизація порівняння тих чи інших напрямків наукової інформації дає студентам те нове уявлення, яке було їм ще невідомим.

У сучасній педагогіці розрізняють інформаційне і проблемне навчання. Ці прийоми використовують викладачі при розгляді матеріалу лекції. При інформаційному поданні матеріалу лектор переказує підручник в логічному його завершенні. Така лекція має логічну послідовність, добре сприймається студентами, основні положення записуються. Студенти в процесі лекції отримують матеріал в готовому, закінченому вигляді.

Проблемне питання лекції будується по-іншому. Тут на першому плані йде пошук цілі, розкриття різних шляхів в розв'язанні нових проблем, аналіз протиріч в матеріалі і важкості в їх розкритті.

Проблемне викладання являє собою відтворення являє собою відтворення самого процесу пізнання істини в рамках науково-виховної спрямованості. При такому викладанні активізується мислення студентів, у них пробуджується інтерес до пошуку істини, з'являються питання, матеріал лекції засвоюється глибше, свідоміше ніж при інформаційному викладанні.

Виховна спрямованість проблемного навчання від початку і до завершення лекції несе в собі зацікавленість, згуртованість студентів процесом пошуку істини. Для цього студенти активізують своє ставлення до розкриття наукової проблеми в реальних умовах, оновлюють свої знання.

Таким чином, в процесі підготовки і читанні лекції виникає необхідність розрізняти протиріччя внутрішнього змісту різних прийомів лектора. Якщо логіка потребує від лектора уникнути протиріччя, то психологія і педагогіка рекомендує обов'язково поєднувати зовнішні і внутрішні протиріччя для того, щоб заохотити студентів брати участь в розв'язанні поставлених проблем, а потім допомогти їм зрозуміти новизну підходів до вирішення проблем.

При цьому вимоги педагогіки потребують складної логічності кожної лекції, метою якого є поєднання наукової і виховної спрямованості і новизни в навчальному процесі.

Сьогодні особливе значення приділяється розвитку і запровадженню в практику активних форм і методів читання лекції. Особлива удача приділяється самостійній роботі студента над підручниками, методичними вказівками та ін. Активізація виховної спрямованості лекції може бути успішною лише в тому випадку, якщо ці проблеми безпосередньо виходять з вимог навчального процесу.

Важливо, щоб кожний викладач умів говорити зі студентами живо і цікаво, переконливо вести розмови про актуальні проблеми вищої освіти і її значення в житті кожної людини.